

vain korttelien uuden jaotusehdotuksen, jossa tonttien lukumäärä oli 20 aikaisemman jaotuskaavan 14 tontin sijasta. Asiaa käsitellessään kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ peruuttaen vuonna 1920 tekemänsä päätöksen vahvistaa ehdotetun Pakaan korttelien n:o 693, 695 ja 697 uuden jaotuskaavan.

2. Kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.

Kaupungin ja valtion välinen m. m. erästä Lapinniemen osaa koskeva tilusvaihto. Siinä ehdotuksessa valtion ja kaupungin väliseksi tilusvaihdoksi, jota kaupunginvaltuusto vuonna 1923 käsittelee²⁾ jättäen sen kuitenkin valtioneuvoston Vikin sotilasvirkatalon käyttöä koskevan päätöksen varaan, sisältyi kaupungin asettamiin tilusvaihdon täydellisen toimeenpanemisen ehtoihin m. m., että valtion käyttöoikeus Lapinniemen eteläosaan palautuisi kaupungille. Kysymys oli edelleen ratkaisematta, mutta mainitun Lapinniemen osan tarve oli käynyt kaupungille polttavaksi, toiminimen Julius Tallberg kanssa tehdyssä sopimuksessa luvattu liikenneväylä kun oli rakennettava tämän alueen läpi. Koska myöskin valtionrautatiet välittömästi tarvitsivat eräitä pääradan kummallakin puolella, Pasilan järjestelyratapihan pohjoispuolella sijaitsevia alueita, oli rahatoimikamari neuvotellut rautatiehallituksen kanssa asiasta ja hallituksen asiamiesosasto näiden neuvottelujen pohjalla laatinut ehdotuksen toivottua tilusvaihtoa koskevaksi sopimukseksi. Kamari lähetti ehdotuksen kaupunginvaltuustolle samalla omasta puolestaan huomauttaen, että lopulliseen sopimukseen olisi otettava määräyksiä siitä, että ehdotuksessa mainittu ylimenosilta oli rakennettava niin leveäksi, että sitä voitiin käyttää autobussi- ja raitiotieliikenteeseen sekä että se myöskin tyydyttäisi muut kohtuulliset vaatimukset, jotka liikennenäkökannalta voitiin esittää. Edelleen kamari huomauttaen, että valtionrautateille luovutettavalla, pääradan länsipuolella sijaitsevalla alueella oli eräitä viljelyspalstoja, joiden vuokraus päättyi osin vuonna 1928 ja osin vuonna 1929, yhden palstan vasta vuonna 1933, piti välttämättömänä, että rautatiehallituksen kanssa tehtäisiin sopimus kaupungin turvaamiseksi niiltä tappioilta, joita sille saattoi koitua, jos mainitut vuokrasopimukset sanottiin irti ennen aikojaan ja vuokraajat vaativat siitä korvausta.

Vakaasti luottaen siihen, että vireillä oleva valtion ja Helsingin kaupungin välinen Vikin virkataloa ja erinäisiä muita molemminpuolisia vaihtoesineitä koskeva tilusvaihtokysymys kokonaisuudessaan ratkeaisi myönteiseen suuntaan kaupunginvaltuusto päätti³⁾ periaatteessa hyväksyä edellä mainitun kaupungin ja valtion välisen tilusvaihtoehdotuksen sekä antaa kamarin tehtäväksi toteuttaa tämän päätöksen ja tällöin mikäli mahdollista sopimuksessa ottaa huomioon kamarin ehdottamat, yllä esitetyt lisäykset ja muutokset.

Kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen nojalla tehtiin sittemmin seuraava puheena olevaa tilusvaihtoa koskeva sopimus, jonka rahatoimikamarin ja rautatiehallituksen edustajat allekirjoittivat lokakuun 2 p:nä:

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. jouluk. 11 §. — ²⁾ Ks. vuod. 1923 kert. siv. 6—11. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. elok. 21 §.

»1) valtio luovuttaa kaupungille hallintaoikeutensa kaupungin rakennuskonttorin puolesta insinööri Sigurd Randelinin maaliskuun 28 päivänä 1925 painetulle karttalehdelle litt. B. piirtämään vaaleanpunaisella värillä merkittyyn noin 92,760 m²:n suuruiseen alueeseen, joka on Lapinniemen eteläosassa, XX kaupungin osassa Helsingin kaupunkia;

2) kaupunki luovuttaa omistus- ja hallintaoikeuden Suomen valtiolle valtionrautateitten tarpeisiin niinikään kaupungin rakennuskonttorin puolesta insinööri Sigurd Randelinin samana päivänä painetulle karttalehdelle litt. A piirtämällä punaisella viivoituksella ja numeroilla 31, 32, 32 b, 33, 36 ja 38 merkittyyn noin 34,700, 45,400, 49,500, 35,000, 108,640 ja 48,000 eli yhteensä noin 321,240 m²:n suuruiseen maa-alueeseen, joka kuuluu n. k. Kuntähden alueeseen Helsingin kaupunkia;

3) edellisessä 1) kohdassa mainitun hallintaoikeuden arvoksi on laskettu 20 markkaa m²:ltä eli 1,855,200 markkaa sekä 2) kohdassa mainittujen alueiden omistus- ja hallintaoikeuden arvoksi

kuviolta 31	5	markkaa	m ² :ltä	eli	173,500: —	markkaa
» 32	5	»	»	»	227,000: —	»
» 32 b	5	»	»	»	247,500: —	»
» 33	8	»	»	»	280,000: —	»
» 36	5	»	»	»	543,200: —	»
» 38	8	»	»	»	384,000: —	»

eli siis yhteensä 1,855,200 markkaa. Jos vaihdettavien alueiden suuruudet kuitenkin maanmittaustoitimuksessa havaitaan erilaisiksi kuin edellä on edellytetty, muutetaan kuvion n:o 36 suuruutta vastaavasti siten, että vaihdettavien alueiden arvot rahassa laskettuna tulevat yhtäsuuriksi tässä kohdassa mainittujen yksikköhintojen mukaisesti;

4) tiluskuvioilla 36 ja 38 olevaa tietä saa yleistä liikennettä varten käyttää ainoastaan siksi, kunnes tältä tieltä rautatien itäpuolelle johtava ylikäytävä Pasilassa tulee valtionrautateitten toimesta rakennetuksi;

5) alue, joka mainitaan 2) kohdassa, luovutetaan vapaana kaikista kiinnityksistä ja muista rasituksista, lukuunottamatta alempana kohdassa 10) mainittuja vuokrasuhteita, joten rautatiehallitus ei ole velvollinen suorittamaan kaupungille tai muille mitään korvausta, olipa sitten maasta, vahingosta, haitasta tai muusta, vaan vastaa kaupunki niistä samoinkuin tällaisten vaatimusten johdosta rautatiehallitukselle mahdollisesti johtuvista kustannuksista;

6) rautatiehallitus on oikeutettu kaupunkia kuulematta erotuttamaan ja pakkolunastusteitse valtionrautatiealueeseen yhdistämään 2) kohdassa mainitun alueen, mitä varten kaupunki antaa jäljennökset niistä asiakirjoista, joihin kaupungin omistusoikeus luovutettuun alueeseen perustuu;

7) kustannukset kyseessä olevien alueiden erottamisesta jaetaan tasan molempien sopimuskumppanien kesken;

8) 1) kohdassa mainitulla alueella sijaitsevan metsähallituksen halkovarastoalueen siirrosta toiseen paikkaan tekevät metsähallitus ja kaupunki eri sopimuksen; ja

9) kysymys tässä välikirjassa kosketeltujen alueiden vaihdosta on käsiteltävä erikseen valtion ja kaupungin kesken vireillä olevasta suuresta tilusvaihtokysymyksestä, joka koskee m. m. n. k. Vikin latokartanoa.

10) Tämä sopimus astuu voimaan niin pian kun valtioneuvosto ja Helsingin kaupunki sen hyväksyvät, jolloin myös kysymyksessä olevien alueiden vastaanotto tapahtuu; tällöin on kuitenkin huomioonotettava, että valtion-

rautatiet saavat hallinta-oikeuden oheelliselle kartalle merkittyihin vuokra-alueisiin vasta sitten kun niistä tehdyt seuraavat vuokrasopimukset päättyvät:

Litt.	Vuokraaja.	Vuokra-	aika päättyy
Träsk I	D. Lahtinen	joulukuun	31 p:nä 1929
s.	M. J. Enqvist	»	» » » »
u. 1. ^{3/4}	Ida ja A. V. Laine	»	» » » »
u. 3.	P. Immonen	»	» » » »
u. 4.	Anna Lahtinen	»	» » » »
u. 5.	P. Immonen	»	» » » »
u. 6.	Anna Lahtinen	»	» » » »
v. ja v. 2	»	»	» » » 1928»

Valtioneuvosto hyväksyi edelläolevan sopimuksen lokakuun 12 p:nä.

*Sörnäs*in keskusvankilan aluetta koskeva tilusvaihto. Rahatoimikamari oli lähettänyt kaupunginvaltuustolle esityksen¹⁾ sellaisen tilusvaihdon toimeenpanemisesta kaupungin ja valtion kesken, joka tekisi Sörnäs in keskusvankilan alueen välttämättömän järjestelyn mahdolliseksi. Ehdotusta esiteltäessä kaupunginvaltuusto kuitenkin havaitsi, että sen toteuttaminen saattaisi niiden alueiden vuokraajat, joista kaupungin olisi luovuttava, epäedulliseen asemaan, minkä johdosta asia palautettiin²⁾ rahatoimikamariin, jota kehoitettiin jatkamaan neuvotteluja valtion kanssa vuokraajain oikeuksia turvaavien takeiden saamiseksi.

Ruskeasuon ja Uudenpellon yhdistäminen kaupunkiin. Sisäasiainministeriön kehoitettua Uudenmaan läänin maaherraa hankkimaan m. m. Helsingin kaupunginvaltuuston lausunnon Huopalahden kunnanvaltuuston valtioneuvostolle tekemästä esityksestä toimenpiteisiin ryhtymisestä Huopalahden kunnan Pikkuhuopalahden kylässä sijaitsevien Korpaksen verotilaan n:o 1 kuuluvien Ruskeasuon ja Uusipelto nimisten maa-alueiden yhdistämiseksi Helsingin kaupunkiin, sekä tiedon siitä, oliko ja milloin puheena olevien alueiden pakkolunastus kaupungille julistettu päättyneeksi, päätti kaupunginvaltuusto hankittuaan asiasta rahatoimikamarin lausunnon, antamassaan vastauksessa ilmoittaa pääasiassa seuraavaa:

Jo vuonna 1911 Helsingin pitäjän kunnanvaltuutetut anoivat³⁾, että puheena olevat alueet yhdistettäisiin Helsingin kaupunkiin, mutta kysymys sai silloin raueta, koska sekä kaupunki että puheena olevien alueiden omistajat vastustivat tällaista toimenpidettä.

Koska vallitseva oikeuskäytäntö oli ollut, että kaupunkikunta tavallisesti oli hankkinut itselleen läheisen alueen omistusoikeuden, ennenkuin tämä oli yhdistetty kaupunkiin, päätti⁴⁾ kaupunginvaltuusto sittemmin anoa hallitukselta, että kaupunki saisi pakkolunastaa Ruskeasuon ja Uudenpellon alueet. Anomukseen myöntyi ja pakkolunastuksen vahvisti⁵⁾ läänin maaherra samoin kuin myöskin kummankin puolen ilmoitettua tyytymättömyytensä alueiden vahvistettuun hintaan asianomainen kihlakunnanoikeus ja Turun hovioikeus. Molemmat asianomaiset olivat sittemmin alistaneet hovioikeuden tuomion korkeimman oikeuden tutkittavaksi, mutta se ei vielä ollut ratkaissut asiaa.

Huopalahden kunnanvaltuutettujen edellä mainittuun esitykseen nähden kaupunginvaltuusto huomautti⁶⁾, että koska puheena olevia alueita kokonaan

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. toukok. 12 §. — ³⁾ Vert. vuod. 1912 kert. siv. 14 ja vuod. 1913 kert. siv. 14. — ⁴⁾ Ks. vuod. 1917 kert. siv. 19—21, ja vuod. 1918 kert. siv. 11. — ⁵⁾ Ks. vuod. 1921 kert. siv. 9 ja 263. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 18 p. helmik. 1 §.

ympäröivät kaupunkiin yhdistetyt tilukset ja niiden rakennustoiminta oli kokonaan järjestämätön, mikä vastedes vaikeuttaisi sikäläisten asutus- ja terveydellisten olojen järjestämistä, valtuusto luopuen aikaisemmasta kielteisestä kannastaan¹⁾ puolsi myöntymistä kunnanvaltuutettujen tekemään anomukseen Ruskeasuon ja Uudenpellon yhdistämisestä kaupunkiin, jota vastoin kaupunki ehdotti hylättäväksi kunnanvaltuutettujen tekemän ehdotuksen, että kysymyksen valmistelun jatkaminen uskottaisiin jollekin asiantuntijalle, esim. filosofianmaisteri S. Steniukselle, koska asianomaiset kaupungin viranomaiset voivat laatia jo olemassa olevaan selvitykseen mahdollisesti tarvittavan täydennyksen.

Rahatoimikamarin tehtäväksi määrättiin²⁾ anoa maaherralta, että Ruskeasuon ja Uudenpellon pakkolunastus julistettaisiin päättyneeksi pakkolunastuksesta annetun lain 53 §:n mukaisesti, sekä ryhtyä valtuuston edellä mainituista päätöksistä mahdollisesti aiheutuviin toimenpiteisiin.

Melkön talon yhdistäminen Helsinkiin. Huopalahden kunnanvaltuusto oli anonut valtioneuvostolta, että Melkön saari ympäröivine vesialueineen siirrettäisiin Huopalahden kunnasta Helsingin kaupunkiin, ja anomuksesta oli pyydetty kaupunginvaltuuston lausuntoa. Antamassaan vastauksessa valtuusto lausui³⁾ esitetystä selvityksestä käyvän ilmi, että Melkön taloon alkuun kuuluivat samanniminen saari sekä Rysskär, Hundör, Hundörsbådan, Ormholmen, osa Tallholmen nimistä saarta, Ormholmskobborna nimiset luodot, Rönnbusken, Drumsöhatten nimisen luodon eteläosa, Grönviksgrund ja Notgrund sekä ympäröivät vesialueet. Talon maavero oli aikaisemmin tullut kaupungille, mutta kun Melkön saari vuosina 1889 ja 1890 pakkolunastettiin Venäjän valtiolle, määrättiin saman vuoden elokuun 13 p:nä annetulla käskykirjeellä, että mainitun maaveron vastikkeeksi talon kalavesi ynnä edellä mainitut luodot ja kalliot, lukuunottamatta Drumsöhatten nimisen luodon osaa, Grönviksgrundia ja Notgrundia luovutettaisiin kaupungin omaksi. Maarekisteristä kävi selville, että Melkön talo äsken mainitun käskykirjeen johdosta oli poistettu maarekisteristä, johon oli merkitty, että talo oli yhdistetty kaupunkiin. Kuitenkaan ei Melkön saarta eikä muita puheena olevia saaria ja luotoja ollut kaupungin henki- eikä muissa luetteloissa. Myöskään lainkäytöllisessä, hallinnollisessa tai kirkollisessa suhteessa siirtoa ei ollut toimitettu. Kun ei voitu löytää edellä mainittua käskykirjettä tai sen jäljennöstä eikä myöskään hankkia muita siirtoa koskevia asiakirjoja, katsoi kaupunginvaltuusto vuonna 1890 tapahtuneen siirron rauenneeksi ja anoi³⁾ puolestaan, että koko Melkön talo hallinnollisessa, lainkäytöllisessä ja kirkollisessa suhteessa yhdistettäisiin Helsingin kaupunkiin.

Pakinkylän palstain osto. Tehdäkseen mahdolliseksi tien rakentamisen Pakinkylän läpi kaupungin Tuomarinkylässä oleville tiluksille kaupunki oli ostanut eräitä ensinmainitun kylän alueita. Kaupungin yleisten töiden hallitus oli sittemmin laadittanut ehdotuksia tien suunnasta, mutta niiden toteuttaminen oli tuottanut vaikeuksia sen johdosta, että tie osittain tulisi kulkemaan yksityisten omistaman maan yli. Rahatoimikamari oli sen johdosta neuvotellut asiasta asianomaisten alueiden omistajain kanssa, minkä jälkeen kaksi palstanomistajaa, talonmies A. Forsström ja kauppias A. Kuusik, olivat ilmoittaneet suostuvansa myymään palstansa, edellinen 27,500 ja jälkimmäinen 30,000 markasta, kun taas sementtityöntekijä Jokinen oli sitoutunut luovuttamaan tarvittavan maa-alueen ehdoin, että kaupunki korvaukseksi antoi yhtä suuren

¹⁾ Ks. vuod. 1921 kert. siv. 222. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. helmik. 1 §. — ³⁾ S:n 18 p. maalisk. 4 §.

alueen omistamastaan maasta hänen palstansa pohjois- tai länsipuolelta. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ osoittaa käyttövaroistaan Sekalaisten menojen pääluokan kohdalta enintään 60,000 markkaa edellä mainittujen palstain ostamiseksi sekä valtuuttaa rahatoimikamarin toimituttamaan kysymyksessä olevaa tienrakennusta varten tarpeelliset tilusvaihdot.

Mölandstobben nimisen saaren myyntitarjouksen hylkääminen. Sittenkuin herra E. Borgström oli tarjonnut Sipoon pitäjän Granön yksinäisverotilaan kuuluvan Mölandstobben nimisen saaren siihen kuuluvine kalavesineen kaupungin lunastettavaksi 50,000 markan hinnasta, oli kaupungin kansanpuistojen valvoja mielipiteenään tarjouksesta lausunut, että saari oli pinta-alaltaan liian pieni ja liian kaukana Helsingistä soveltuakseen kaupungin väestön virkistyspaikaksi ja myyntihinta liian kallis. Kaupunginvaltuusto epäsi²⁾ tarjouksen.

Kivilouhimon osto. Koska kaupungin omistamilta mailta ei enää ollut saatavissa katujen kiveämiseen tarpeellista kiveä, oli kaupungin yleisten töiden hallitus esittänyt, että kaupunki ostaisi erään Inkoossa olevan kivilouhimon. Ehdotettu alue käsitti 2.7 ha, ja kivi oli hienorakeista punaista graniittia, joka erittäin hyvin soveltui pienten katukivien konevalmistukseen. Asema merenrannan läheisyydessä oli myöskin edullinen, koska aineet mukavasti voitaisiin kuljettaa purjelaivoilla tai määrain ollessa suuret hinaajalaivoilla ja proomuilla. Hyväksyen esityksen kaupunginvaltuusto päätti³⁾ valtuuttaa hallituksen 50,000 markan hinnasta ostamaan edellä mainitun Inkoossa olevan kivilouhimon sekä käyttämään tarkoitukseen menosäännön Yleisten töiden pääluokan asianomaisia työmäärärahoja.

Taidepalatsin rakentaminen. Taiteilijaseura ilmoitti, ettei sille ollut mahdollista vahvistetun⁴⁾ ajan kuluessa rakennuttaa sitä taidehallia, jota varten kaupunginvaltuusto oli luovuttanut⁴⁾ XIII kaupunginosan korttelin n:o 401 ja jolle laaditut piirustukset rahatoimikamari oli hyväksynyt, minkä johdosta seura palautti korttelin kaupungin vapaasti käytettäväksi samalla lausuen toivomuksen, että kaupunginvaltuusto, jos yritys vastedes voitaisiin toteuttaa, suhtautuisi siihen suopeasti. Kirjelmä päätettiin⁵⁾ saattaa rahatoimikamarin ja kaupungin yleisten töiden hallituksen tietoon.

Tontin luovuttaminen Helsingin sokeainyhdistykselle. Vuonna 1924 kaupunginvaltuusto epäsi⁶⁾ Helsingin sokeainyhdistyksen tekemän anomuksen tontin luovuttamisesta suunnitellun, sokeain tarpeita tyydyttävän rakennuksen teettämiseksi. Koska valtuuston epäävä kanta perustui siihen käsitykseen, ettei suunnitellun yrityksen rahoittaminen ollut taattu, mutta yhdistys sittemmin oli ryhtynyt toimenpiteisiin tarpeellisen pääoman hankkimiseksi, päätti⁷⁾ kaupunginvaltuusto yhdistyksen uudistettua anomuksensa valtuuttaa rahatoimikamarin myymään sille XI kaupunginosan korttelissa n:o 331 Pengerkadun varrella sijaitsevan talon ja tontin n:o 11 kamarin arvioinnin mukaan vahvistamasta hinnasta, joka saisi olla maksamatta niin kauan kuin tontille teetettyä rakennusta pääasiallisesti käytettiin Helsingin sokeain tarpeisiin; että kauppahinta erääntyisi maksettavaksi siinä tapauksessa, ettei tonttia 5 vuoden kuluessa luovutuksesta oltu säädetyllä tavalla rakennettu; sekä että kamarin edellä mainittu valtuus astuisi voimaan vasta yhdistyksen esitettyä kamarille tontin rakennuttamisen rahoittamissuunnitelman, jonka kamari saattoi hyväksyä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. maalisk. 6 §. — ²⁾ S:n 9 p. jouluk. 38 §. — ³⁾ S:n 18 p. maalisk. 5 §. — ⁴⁾ Ks. vuod. 1917 kert. siv. 31—32. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 4 p. helmik. 22 §. — ⁶⁾ Ks. vuod. 1924 kert. siv. 14. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 8 p. huhtik. 19 §.